

החילות - וחלקם בהתקפה

ד"ר ל. מרחב

כוחות מקרב חילות אחרים. בהגברת העוצבות ויחידות שולט הכלל: רוב אמצעי-הסיוע מופנים לעוצבות ויחידות הפועלות בכיוון המאמץ-העיקרי. תכופות נתקל במקרה בו לא תקבלנה אותן עוצבות ויחידות הרגלים הפועלות במאמצים-משניים כל הגברה שהיא, או שתקבלנה הגברה זעירה בלבד; וכל זאת משום שעיקר ההגברה יופנה לכוחות התוקף פים בכיוון המאמץ-העיקרי.

להלן הצוין ההגברה הממוצעת שעוצבות ויחידות הפועלות בכיוון המאמץ-העיקרי עשויות לקבל. דיביזיות-רגלים יכולה לקבל בסיוע ישיר (בנוסף לארטילריה התקנית): 6-8 גדודי ארטילריה ומרגמות, חטיבת ארטילריה נ"מ, עד חטיבת ארטילריה נ"ט, עד חטיבת-שריון, גדוד הנדסה, 1-2 פלוגות להביורים. הדיביזיה מקבלת סיוע כללי של חיל-האוויר, לפי תכנית מרכזית הנמסרת מדרג הארמיה (במפקדת הדיביזיה נמצא בשעת ההתקפה נציג חיל-האוויר, אשר מכון את המטוסים להפצצת היעדים וכן מקבל את דרישותיו של מפקד הדיביזיה ומעבירן).

חטיבת-רגלים תוגבר בממוצע ב-3-4 גדודים של ארטילריה-שדה ומרגמות, 2-3 פלוגות טנקים ותותחים-מתנייעים, 1-2 פלוגות תותחים נ"ט, מחלקת להביורים. גדוד-רגלים יוגבר בפלוגת-טנקים אחת או שתיים, מחלקת-הנדסה, להביורים ועוד; בשלב הקרב בעומק מערך-ההגנה גם בגדוד ארטילריה-שדה, בסיוע כללי.

*

עוצבות חיל-הרגלים ויחידותיו ממונעות כיום לחלוטין — ועל-כן בעלות כושר-ניידות מוגבר, לעומת תקופת מלחמת-העולם השנייה. עצמת-אשן גדלה במידה ניכרת. הן נושאות, וביחוד העוצבות, אופי של איגודי-כוחות בין-חיליים: משר-לבות בתוכן יחידות (עוצבות) מרוב החילות. כתוצאה, מסוגלות עוצבות חיל-הרגלים לבצע תפקידי קרב

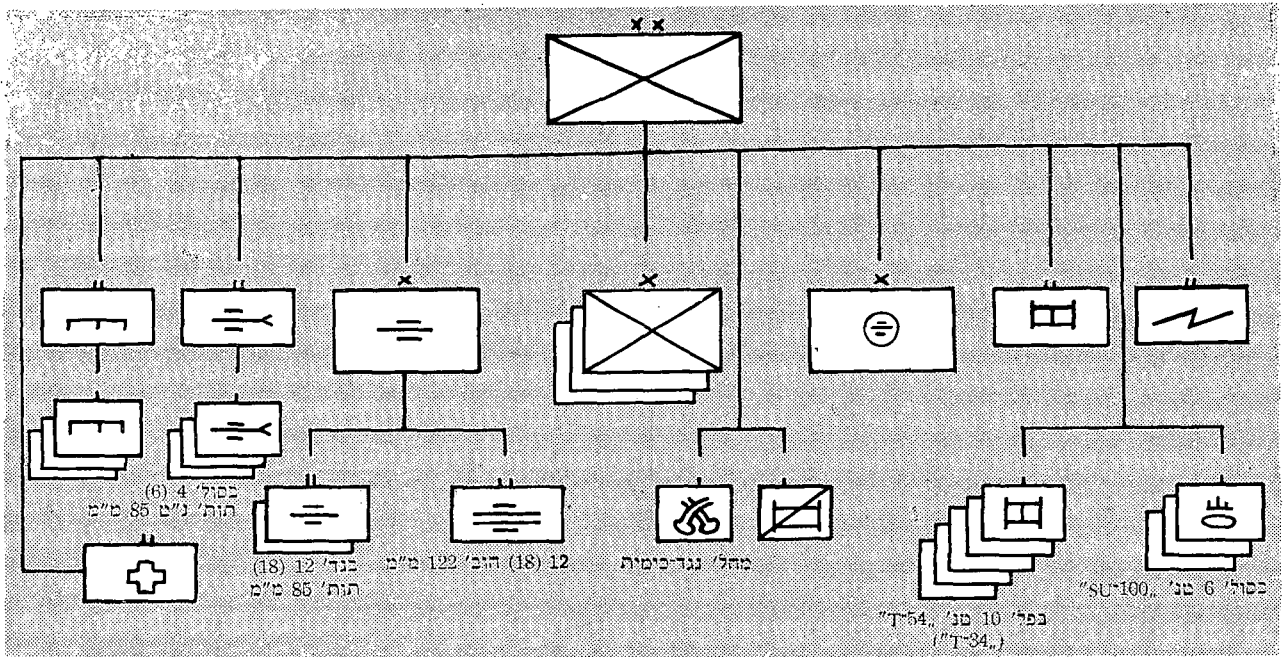
מאמר זה — השלישי בסדרה — בא להמשיך את קו התיאור והניתוח שבשני קודמיו ("עיקרי ההתקפה" — והיסודות לתכנון ההתקפה) שבחוברת קמ"ו. הסדרה תושלם ותסוכם בחוברת "מערכות" הקרובה. לפי ההדים הראשונים נראה כי סדרת-מאמרים זו, בכנסה ובהסדירה את מושגי-היסוד של ההתקפה, בנוסח הסובייטי, ואת שיקוליה ונוהליה, ממלאת צורך חיוני אשר הורגש על-ידי קוראים לא-מעטים.

חיל-הרגלים

חיל-הרגלים (עיין במבנה דיביזיות-רגלים וחטיבת-רגלים — מרשמים מס' 4-1) — כחיל של מגע קרוב — הוא הכוח המכריע בהתקפת מערכי-ההגנה הסדורים. לפי הדוקטרינה הסובייטית מוטל, בתנאי הפעלת כלי-נשק קונבנציונאליים, כל הכובד של שבירת המערכים הראשיים, והחוקים ביותר, של ההגנה, על עוצבות ויחידות חיל-הרגלים. הן מופעלות, בדרגים הראשונים, כדי לשבור — בשיתוף-פעולה עם חיל-לוח אחרים — את עיקר-הנגודות של המגן בחגורת-ההגנה העיקרית שלו. תפקידיהן של עוצבות ויחידות הרגלים הם: לפרוץ לתוך מערכי ההגנה, להשמיד את האויב שבמוצבי-ההגנה, לכבוש שטחים חיוניים ולהחזיק בהם; וכן — לפתוח צירי-התקדמות לחילות אחרים, ובמיוחד ליחידות ועוצבות השריון.

כן מוטל, בדרך-כלל, על חיל-הרגלים — במהלך הקרב תפקיד עיקרי בהדיפת התקפות-הנגד מצד השריון והרגלים של המגן, ובאבטחת האגפים של עוצבות-שריון הפותחות בניצול ההצלחה שהושגה על-ידי עוצבות ויחידות של חיל-הרגלים.

כמובן שחיל-הרגלים אינו מסוגל לפרוץ את מערכי-ההגנה הסדורים עצמאית, ללא סיוע מצד חילות אחרים. לכן מוגדרות יחידותיו ועוצבותיו, בהתאם לתפקידן בהתקפה, על-ידי

השאר הותאמו לירי פגזים גרעיניים בשדה-הקרב. התפתחות הטכנית של הכלים הארטילריים השיבה עטרתם ליושנה.

לפי התפיסה הסוביטית, הארטילריה היא בהתקפה אמצעי היסוד של אש משתקת ומשמדה. עקרונות-התפעול של הארטילריה הם: ריכוז התותחים והמרגמות בגזרת המאמץ העיקרי, תכנון מרכזי של הפעלתם, ליווי יחידות-רגלים על-ידי תותחים, לשם הגשת סיוע-אש בכיוון ישיר. תפקידיה העיקריים בהתקפה הם:

הדברת מוצבי-ההגנה; השמדת קני-אש קבועים; נטרול סוללות האויב; שיתוק עמדות פיקוד ותצפית ומרכזי-הקשר; ריתוק העתודות; מיגור התקפות-הנגד; אבטחת האגפים וה"תפרים"; מניעת נסיגת כוחות האויב והתארגנות-מחדש. מלבד זאת, מופעלת הארטילריה בנסיבות מסוימות בכיוון ישיר לשם פריצת מעברים במשוללים.

ההלכה הסוביטית הנוכחית מוצאת לנחוץ לרכז בשלב ההכנה הארטילרית בכיוון המאמץ-העיקרי (אם לא מופעל נשק

הגנה והתקפה הן בשילוב עם עוצבות של חילות אחרים והן, בתנאים מסוימים, עצמאית. קצב התקדמותן ולחיתתן מתחיל להיות דומה לזה של השריון. אך עיקר מלאכת ההבקעה של מערכי-אויב מוסיף להיות מוטל על חיל-הרגלים. הוא פותח פתחים לעוצבות השריון, מחפה על אגפיהן ומאבטח מקרוב את כלירכבן, מבסס את השגי השריון והגייסות המשולבים. כל אלה מהווים גם כיום, לפי התפיסה הסוביטית, את תכונתו האופינית של חיל-הרגלים בקרב.

חיל-התותחים

בשל מקומה הסגולי של הארטילריה בהתפתחותה של תפיסת-הלחימה הסוביטית — ראוי לציננה במיוחד:

בעידן "הטרור-גרעיני" — וביחוד מאז מלחה"ע השניה — נחשבה בצבא הסוביטי הארטילריה ל"אלי-המלחמה". תפקידה בהשגת הנצחון היה נכבד ביותר: בקרבי-ההגנה מנעה באשה את פריצת מערכי-ההגנה על-ידי יחידות שריון ורגלים; בקרב-התקפה — סללה באשה את הדרך לגייסות התוקפים.

מכאן — תשומת-הלב המיוחדת לפיתוח כלי-נשק ארטילריים, לסוגיהם השונים; הקמת עוצבות-ארטילריה, ה"דיביזיות של ארטילריה-ההבקעה", שנשאו אופי התקפי-מובהק; יצירת צפי-פויות גדולות של הארטילריה, שהגיעו תכופות ל-200—250 קנים לקילומטר של גזרת-התקפה; ויהרה מזאת, במבואות בר-ליון — אל למעלה מ-500 תותחים ומרגמות בק"מ חזית.

עם בוא הנשק הגרעיני רבו קצינים-בכירים שטענו כי עוצבות-הארטילריה הולכות ומפנות את מקומן לנשק הגרעיני. אך לאחר זמן מסוים שונתה עוב התפיסה. המסקנה היתה: אין נשק גרעיני יכול למלא את כל המשימות העיקריות בהן נשאה הארטילריה ה"מקובלת" — ורק שילוב אש הארטילריה וכלי-הנשק הגרעיניים עשוי לודא פריצת מערכי-ההגנה עמוקים. עם זאת, חל שכלול מרחיק-לכת בכלי-הנשק הארטילריים; ובין-

• החישוב נעשה לפי המשימות הבאות:

- לנטרול המגן שב-2—3 קו-הפירות (אשר עם עיקוליהם ותעלות-הקשר המתחברות אליהם עשוי אורכם הכללי בקטע של קילומטר אחד של גזרת-ההתקפה להגיע עד כדי 4—6 ק"מ) של המערך הראשון (לפי החשבון של תוחה אחד ל-30—40 מ' רצופים)

150—130 קנים

- לאש נגד-סוללתית (כנגד 2—3 סוללות אויב) 32—24 קנים
- לשאר המשימות: לירי בכיוון-ישיר (12), לאב-טחת האגפים (12), לנטרול היעדים החיוניים שב-מערך (24—12), לסינוור עמדות-התצפית ולשיתוק המפקדות ומרכזי-הקשר (12).

60—48 קנים

242—202 קנים

סך-הכל

משך-הזמן של ההכנה הארטיטרית בהתקפה

(מעובד לפי הספר „פעולות-קרב של דיביות-הרגלים הסובייטית“)

שם הדיביוזה	תאריך הפעלתה	איזור הפעולה	משך ההכנה הארטיטרית (בדקות)	הערות
הדיב' ה' 307	ינואר 1944	ז'לובין	25	הגנה הפוזוה
הדיב' ה' 54	ינואר 1945	גומבינן	105	הגנה מבוצרת ועמוקה
הדיב' ה' 413	ינואר 1945	סביבות נהר נריב	85	הגנה סדורה
הדיב' ה' 115	אפריל 1945	חצי-האי זמלנד	50	הגנה סדורה, מאמץ משני
הדיב' ה' 31	אפריל 1945	קניגסברג	180	הגנה מבוצרת, שטח בנוי
הדיב' ה' 108	אפריל 1945	שצ'צין	90	תוך צליחת נהר האודר

גרעיני) 200 עד 250 תותחים ומרגמות על כל קילומטר של חזית ההבקעה; במספר זה נכללות מרגמות תקניות, בנות 82 ו-120 מ"מ, של גדודים וחיבתות-רגלים המופעלים באותה גזרה. במאמצים משניים תגיע הצפיפות ל-140-80 קנים בקילומטר אחד. חלק ניכר בעצמה ארטיטרית זו מהוות המרגמות והמטולים-הרקטיים רבייה-קנים („קטיושות“) ה-מדויקים אמנם פחות מכלי ארטילריה אחרים, אך מעניקים לארטילריה יכולת גדולה למתן-אש על „מטרות-שטח“. עיין בטבלה, שבתחתית העמוד, המראה את צפיפות הארטי-לריה בהתקפות דיביות-רגלים במלחמת-העולם השניה. הצירוף של הכנה ארטיטרית, ומתן סיוע תוך-כדי מהלך ההתקפה, נקרא „התקפה ארטיטרית“. התקנון הסוביטי מגדיר אותה כדלהלן: „התקפה ארטיטרית מתבטאת בסיוע מתמיד לחיל-הרגלים ולחיל-השריון באש תכליתית של התותחים והמרגמות תוך-כדי מהלך ההתקפה. אש התותחים והמרגמות צריכה „לצעוד“ לפני הרגלים והטנקים ולפלוס להם את הדרך מיעד הגנה אחד אל השני“.

טבלת צפיפות הארטיטרית בהתקפה, בקילומטר אחד של חזית ההבקעה

(מעובדת לפי הספר „פעולות-קרב של דיביות-הרגלים הסובייטית“)

שם הדיביוזה	תאריך הפעלתה	איזור הפעולה	הצפיפות	הערות
הדיב' ה' 23	יולי 1944	איזור הנהר וליקאיה	196	הבקעת מערך מבוצר
הדיב' ה' 54	ינואר 1945	גומבינן	244	הגנה מבוצרת היטב
הדיב' ה' 90	ינואר 1945	צ'חנוב	264	הגנה סדורה ועמוקה
הדיב' ה' 44	ינואר 1945	ראש הגשר של נ. נריב	156	הגנה סדורה
הדיב' ה' 108	אפריל 1945	שצ'צין	220	התקפה תוך צליחת-נהר

לפי התפיסה הסובייטית מורכבת „ההתקפה הארטיטרית“ משלושה שלבים, והם:

- ההכנה הארטיטרית;
- הסיוע הארטיטרי להסתערות הרגלים והטנקים;
- הסיוע ללחימת הרגלים והטנקים בעומק מערך-ההגנה של האויב.

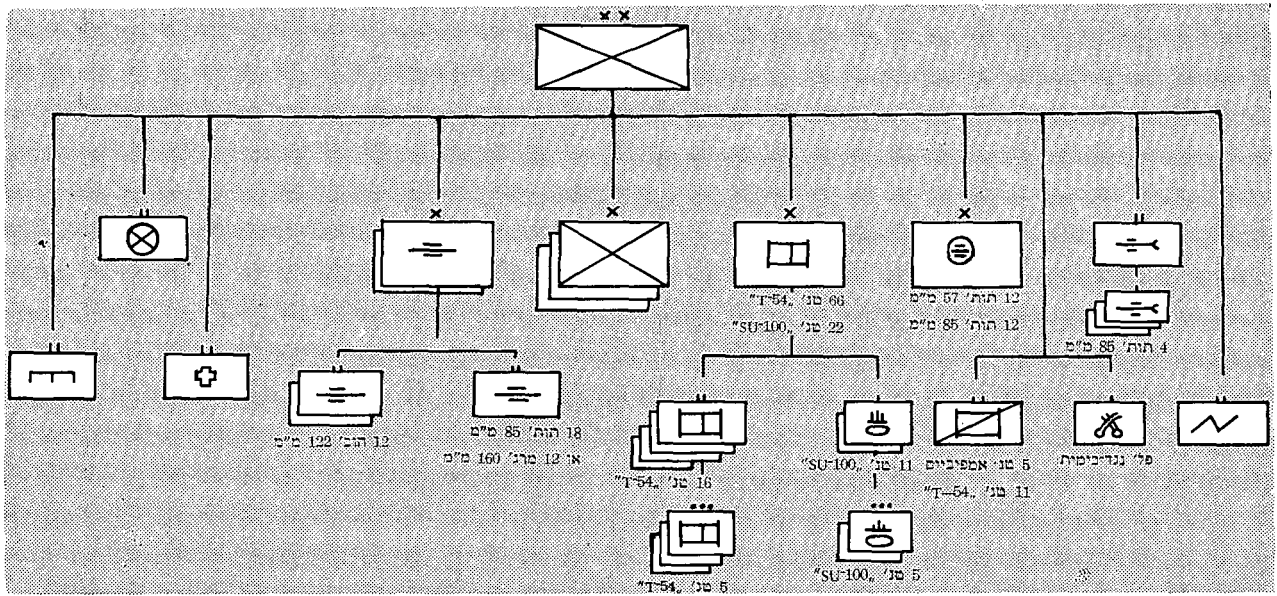
שלב-ההכנה הארטיטרית. — תפקידו הוא לשבש, עוד בטרם החלה ההתקפה עצמה, את מערכת הפיקוד והתצפית של המגן; לנטרל את תכנית-האש; לשתק את עמדות הארטילריה שלו ולחפות על ביצוע מעברים במכשולים שלפני מערך-ההגנה. בשלב זה מופעלת לעתים הארטילריה בכינון-ישיר אף לביצוע מעברים כאלה במכשולי התיל ולקעקוע קירות התעלות ה-„נ“. ההכנה הארטיטרית מבוצעת ביום ההתקפה ומקדימה במישרין את הסתערות העוצבות והיחידות. והרי טבלת הנתונים על משך הזמן של ההכנה הארטיטרית:

לפי לקחי מלחמת-השניה ובהתאם לנתוני-התרגילים שבוצעו באחרונה בצבא הסוביטי, ניתן לסכם כי ההכנה הארטיטרית נמשכת כרגיל בין 60 עד 90 דקות.

בגמר שלב ההכנה מתחיל מיד שלב הסיוע הארטיטרי. רגע המעבר משלב אחד לשני הוא רגע זינוק הכוחות להסתערות. שלב ההכנה מתחיל בהנחתת-האש מכל הכלים (או מרובם) על כל עומק מערך-ההגנה הנמשכת כ-10-5 דקות.

לאחר זאת בא שלב-משני של ירי בכינון-ישיר, שתפקידו להשמיד את קני-האש, ובמיוחד של כלים „נ“, העלולים להתגלות אח-כ תוך הסתערות הכוחות ולהפריעה. הוא נמשך כ-15-20 דקות. לפעמים יכול הוא לבוא בפרק-הזמן המסיים של ההכנה הארטיטרית. הירי בכינון-ישיר מבוצע על-ידי תותחים בני 85 מ"מ, בני 122 מ"מ ואפילו בני 152 מ"מ, המוקצים במיוחד למטרה זו. תכופות משתפים בירי בכינון-ישיר גם טנקים ותותחים-מתנייעים. בלילה האחרון שלפני ההתקפה נכנסים טנקים ותותחים אלה לעמדותיהם, שהוכנו מראש והוסוו היטב; עמדות אלה מרוחקות כ-200-600 מ' מקו-המוצבים-הקדמיים של המגן. בדרך-כלל מופעלים 12-24 כלי-ארטילריה וטנקים של כינון-ישיר לכל קילומטר חזית.

בהתאם למבנה מערך-ההגנה של האויב לובשת ההכנה-הארטיטרית צורות שונות. אם אין בו ביצורים — כגון מצדיות, בונקרים וכד' — מושתתת ההכנה הארטיטרית על ריכוזי-אש נמרצים המונחתים על קטעי-ההגנה חזקים וחשובים מבחינה טקטית, הנמצאים בקו ראשון של מוצבי-ההגנה ובסביבתו הקרובה. ואילו במקרה בו מצויד מערך-ההגנה במבני-קבע חזקים מקצים כרגיל הרוסים פרק-זמן מסוים (ונוסף לשלב ההכנה-הארטיטרית, ולפניו) המיועד להשמדת המצדיות בירי בכינון-ישיר — או באש-הריסה תלולת-מסלול. משימות אלה מבוצעות יום-יומיים לפני ההתקפה, ולעתים — ביום ההתקפה עצמה. להשמדת מטרות אלה מקצים, בדרך כלל, כלי-ארטילריה כבדים. אכן, ברור שהפעלה מוקדמת זו של ארטילריה שוללת מן התוקף את גורם ההפתעה המבצעית. אשר לבחירת הזמן, מתחילה לעתים ההכנה הארטיטרית

- 408 מקלעים קלים בני 7.62 מ"מ
- 54 מקלעים בינוניים בני 7.62 מ"מ
- 81 מקלעים כבדים נ"מ בני 14.5 מ"מ
- 30 תותחים נ"מ בני 57 מ"מ
- 18 תותחים נ"ט בני 57 מ"מ בעלי הנעה עצמית
- 54 מרגמות בנות 82 מ"מ
- 243 מטולידקטות כיתתיים
- 36 תותחים ללארתע גדודיים בני 82 מ"מ
- 30 תותחים נ"ט בני 85 מ"מ בעלי הנעה עצמית

- חימושה של דיכוזיות-הרגלים**
- 12 תותחים נ"מ בני 85 מ"מ
 - 12 תותחים בני 85 מ"מ
 - 12 תותחים ללארתע בני 107 מ"מ
 - 18 מרגמות בנות 120 מ"מ
 - 48 הוביצרים בני 122 מ"מ
 - 12 מרגמות בנות 160 מ"מ
 - 5 טנקים אמפיביים בני 76 מ"מ
 - 40 תותחים מתנייעים "SU-100"
 - בני 100 מ"מ
 - 77 טנקים "T-54" בני 100 מ"מ

מלאה להסתערות. השלב האחרון של הכנה-ארטילרית לובש צורת "סופת-רעמים" של אש-מכינה המיועדת לאפשר גישה בלתי-מופרעת של הרגלים והטנקים אל יעד-ההתקפה. העי-תקת-האש-האחרונה משולבת בתחילת שלב הסיוע-הארטי-לרי. כפי שכבר נאמר, המעבר משלב אחד לשני — הוא האות להסתערות הרגלים והטנקים.

שלב הסיוע הארטי-לרי. — עם תחילת הסתערות הרגלים והטנקים מפריעים התותחים והמרגמות לאויב בחידושה ואר-גונה של מערכת-האש שלו שנפגמה בשלב ההכנה הארטי-לרית; הם מחפיים על התקדמות הרגלים והטנקים מיעד אחד לשני ומסייעים להם בכיבוש מוצבי-ההגנה שבקו-הראי-שון ובעומק הקרוב של מערך-ההגנה. הארטי-לריה ארוכת-הטוח משתקת את סוללות האויב.

שלב הסיוע-הארטי-לרי לובש שתי צורות: או של אש המוני-חתת. לפי העקרון של "מסך-האש הנע", על קויה-החפירות של המערך הראשי — או של ריכוזי-אש על יעדי ההגנה העומדים להיתקף על-ידי היחידות.

במסך-האש הנע משתמשים הרוסים בהיתקלם במערך-ההגנה חזק. כדי לנטרל את כוחות-המגן הנמצאים בקויה-החפירות ובעמדות שביניהם. עומקו של מסך-האש יכול להגיע עד למערך-ההגנה השני, זאת אומרת — עד לעומק של 3—4 ק"מ מקויה-המוצבים-הקדמיים. הטלת מסך-האש לעומק כזה

בשעות המאוחרות של הלילה (לפנות בוקר) — ומסתיימת עם עלות השחר. לעתים יאיר התוקף את השטח והמטרות (כך למשל, פעלו הרוסים בשלב האחרון של מלחמת-העולם השנייה, במתקפתם על ברלין באפריל שנת 1945).

כדי להטעות את המגן ביחס לשעת ה"ש" עשוי התוקף להעתיק מספר פעמים את אשו מקו-המוצבים-הקדמיים אל עומק ההגנה — ושוב לחזור להפגזת המוצבים-הקדמיים. יש לזכור שבדרך כלל מסתיים שלב ההכנה-הארטילרית בהנחת אש חזקה על קו-המוצבים-הקדמיים ועל קטעים חשובים הסמוכים אליו.

ההכנה-הארטילרית מוגברת, בדרך-כלל, בהתקפות מן-האוויר. יחידות של חיל-האוויר, הכפופות לקבוצות-הארמיות ("חזיר תות") של צבא-היבשה, משתתפות בהכנה-הארטילרית בהש-מידן ביצורים, עמדות-ארטילריה, עתודות ומפקדות של האויב הנמצאות מחוץ לטוח-היעיל של הארטי-לריה. מאמץ-האוויריה הגדול ביותר נערך 10—15 דקות לפני התקפת הקרקע, והוא מכווון אל המטרות העלולות לפגוע ביותר בהתקפה זו.

ההעתקה האחרונה של האש מבוצעת כשיחידות-הרגלים ויחידות-הטנקים נכנסו לשטח-ההיערכות והשיגו כוננות

* הטבלאות מבוססות על ריכוזם והשוואתם של פרסומים שונים בעתונות חו"ל — ואין ודאות גמורה לגבי פרטיהן.

- קיצור משכי ההכנה — וקצב כללי מהיר של התפתחות הקרב הארטילרי;
- תכנון מרכזי מקיף;
- שילוב המהלומה הארטילרית במהלומה מן-האוויר;
- הנכונות לתמרון — הן באש והן בהזזת גופי-ארטילריה.

חיל-שריון

דיביזיות-הרגלים הסוביטית מהטיפוס הישן (משנות-החמישים) היה גדוד בן 69 טנקים ותותחים מתנייעים (חמש פלוגות של טנקים T-54 או T-34, כל אחת בת 10 טנקים, ושלוש סורי ללות תותחים-מתנייעים SU-100, כל אחת מורכבת מ-6 כלי-קרב). באותן שנים היתה דיביזיות-הרגלים, הפועלת בכיוון המאמץ-העיקרי, מקבלת נוסף על אלה עוד עד חטיבת שריון*. החישוב שהונח ביסוד צירופים אלה — פשוט. האסכולה הסוביטית דורשת יצירת צפיפות של 20-30 טנקים לקילומטר אחד של חזית — ומספר זה נובע מהתחשב בית ביכולת תמרום החפשי של הטנקים, שבשבילה נחוץ כי יפריד ביניהם מרחק של 30-50 מ'; פירושו של דבר הוא שלגדוד-רגלים (התוקף בקטע-חזית שרוחבו כ-700 מ') יתלוו 20-15 טנקים התוקפים יחד אתו.

השינוי שבא עתה מסתבר על-ידי תנאי תפעולם של גופי-צבא בשדה-המערכה הגרעיני, או הגרעיני-בכות, בהם עדיף שי-לובם של יסודות-שריון לתוך העוצבות מלכתחילה. לפי מקור-רות שונים, מצויה כיום דיביזיות-הרגלים הסוביטית חטיבת-שריון תקנית אחת הכוללת בסך הכל — 66 טנקים ו-22 תותחים מתנייעים. מלבד זאת יש עוד בכל חטיבת-רגלים סוללת תותחים מתנייעים SU-100 (בכל אחת 6 כלים), ובגדוד-סיוור דיביזיוני — פלוגת-טנקים T-54 (11 טנקים) — ראה מרשמים מס' 2-3. אנו רואים, איפוא, שבדיביזיות-הרגלים הנוכחית מצויים 117 טנקים ותותחים-מתנייעים. אם נניח שדיביזיות-הרגלים הסוביטית תוקפת — בתנאי הפעלת הנשק הקונבנציונלי — בגזרה בת 3-4 ק"מ, ניתן להסיק כי יש ביכולתה להגיע בכלי-השריון התקניים שלה, עד ליצירת צפיפות של 30-40 טנקים ותותחים-מתנייעים בקילומטר אחד של חזית, תוך הצטברות-מאמץ הדרגי במהלך חזירתה לעומק משימתה. יש להניח כי דיביזיות-רגלים כזו לא תוגבר כלל בכוחות-שריון נוספים.

יעודם העיקרי של הטנקים בהתקפת דיביזיות-הרגלים הוא מתן סיוע-צמוד לרגלים בשלב הבקעתם של המערכים הרא-שונים שבחגורת-ההגנה העיקרית. לאחר פריצת מערכים אלה יישמשו הטנקים ככוח-מחץ לפריצה לעומק.

ואלה הם תפקידי הטנקים בהתקפה על הגנה-סדורה:

השמדת ביצורים. — בשלב ההכנה-הארטילרית משתפים הטנקים פעולה על-ידי ירי בכינון-ישיר, בהשמדת הביצורים וקני-אש חזקים המפריעים להתקדמות הרגלים. לביצוע משי-מות אלה מציבים את הטנקים בעמדות בדרך-כלל בלילה שלפני ההתקפה, במרחק שאינו עולה על 1000 מ' ממטרותיהם. סיוע צמוד לרגלים. — כפי שהוזכר לעיל, התפקיד העיקרי של הטנקים הוא מתן סיוע צמוד, תוך ליווי מתמיד, ליחידות-

מותנית בתנאי-הצפיט נוחים (שהרי אש זו היא מבוקרת). לאחר זאת מסייעת הארטילריה לדרגים. התוקפים באמצעות רכוזי-אש על היעדים, לפי מילות-הפעלה הניתנות על-ידי מפקדי העוצבות והיחידות. מסך-האש מונחת על קוים עיקריים, שהם, בדרך-כלל, קויה-החפירות, ועל קווי-ביניים (בכדי לפגוע בעמדות הפוזרות בין קויה-החפירות). על הקוים העיקריים מונחת האש בהתאם לקצב התקדמותם של הרגלים והטנקים; משך הנחתת מסך-האש על הקוים העיקריים האלה הוא כ-10-5 דקות, ואף יותר, בהתאם לצרכים — והוא מועתק לעומק לפי אות ממפקד הכוח-המסתער. על קויה-ביניים מונחת האש, לפי מסגרות-הזמן שנקבעו בתכ-נית-האש, למשך 2-3 דקות בלבד וצפיפות הפגזים מגיעה רק לכמה-צית מזו המונחת על הקוים העיקריים. מסך-האש סולל את הדרך ליחידות-הרגלים ויחידות-הטנקים בהתקדמותן מיעד אחד לשני, והן נעות בעקבותיו בטן-הבטחון מינימלי של 100-150 מ'. במסגרת מסך-האש מונחתים גם רכוזי-אש על יעדים חיוניים הנמצאים במערך-ההגנה הראשי ועומק-הקרוב, או באגפיה של גזרת-ההבקעה; אש זו משתלבת במסך-האש, ומהוה חלק בלתי-נפרד ממנו.

בדרך-כלל מונחת מסך-האש רק בגזרה בה מופעל המאמץ-העיקרי — וזאת בשל צריכת התחמושת הרבה וההכרח לרכז כלים ארטילריים כה רבים.

במקרה בו מערך-ההגנה הוא חפוז, או כאשר קיים מחסור בכלים ארטילריים ותחמושת — מנחיתים הכוחות הסוביטיים רכוזי-אש על יעדים חיוניים, בהעתיקים ריכוזים אלה מיעד אחד לשני, לפי קצב התקדמותן של היחידות והעוצבות. בשלב זה של „סיוע-ארטילרי“, משתתפת כל הארטילריה שבגזרה, מחוץ לארטילריה הצמודה אל גדודי-הרגלים התוקפים בדרג הראשון.

שלב הסיוע ללחימת הרגלים והטנקים בעומק ההגנה. — שלב זה מושגת על מתן סיוע מתמיד ותכליתי בשעת פעולותיהם של הרגלים והטנקים להדברת התנגדות האויב. הסיוע מבו-צע תוך תמרון באש, כאשר כלים ארטילריים מתלויים, לרוב, אל היחידות והעוצבות מיעד אחד לשני, לכל עומק ההתי-קפה. עם התפתחות הקרב בעומק ההגנה עוברים גדודי הארטילריה (לעתים — סוללות בודדות), לפי תכנון מראש, תחת פיקוד מפקדי היחידות, לפי חישוב של גדוד ארטילריה אחד לגדוד חיל-רגלים. בשלב זה מבצעת הארטילריה את המשימות הבאות: מנטרלת את התנגדות האויב במוצבים המותקפים על-ידי הרגלים והטנקים; משמידה את קני-האש באגפים, המפריעים להתקדמותם; מונעת מהאויב אפשרות לבצע התקפת-נגד; חוסמת דרכי-ניסוגה למגינים: הארטילריה ארוכת-הטווח ממשיכה באש נגד-סוללתית ומונעת מהאויב ביצוע תמרון בעתודותיו שבעומק וכד'. הארטילריה התקנית של העוצבות והיחידות, וזו המסופחת אליהן, מתקדמת בתוך תבנית-הקרב של אלו ומשמידה באשה את העמדות המפ-ריעות להתקדמות הרגלים והטנקים.

*

שלוש מבין התכונות הבולטות המציינות את הארטילריה הסוביטית בהתקפה נראות כעיקריות:

- ריכוז גדול של כלים בכיווני מאמץ-עיקרי הנחתת מהלומה מוחצת אדירה;

כך, בדרך כלל, צות־קרב משורין אחד שהרכבו: עד גדוד טנקים, 3—1 פלוגות חי"ר ממונע, עד פלוגת הנדסה, גדוד ארטילריה, יחידת תותחים מתנייעים, יחידת־סיוור וכימאים לגילוי שטחים נגועים. יעד של צות כזה יכול להיות מרוחק כ־5 עד 15 ק"מ מן הכוח העיקרי של העוצבה.

תפקידם העיקרי של התותחים־המתנייעים הוא מתן סיוע לטנקים התוקפים, תוך השמדת הכלים הנ"ט שבמערך־ההגנה של האויב. בדרך כלל נעים הם באגפי יחידות הטנקים, בתדרוג. תותחים מתנייעים שבחטיבת־רגלים מיועדים, בין היתר, לתפקידי הגנה הנ"ט.

✱

שילובן התקני של יחידות ועוצבות של שריון בחטיבות ודיביזיות של „רגלים־ממונעים" מקנה לאלו את היכולת לבצע משימות קרב רב־גוניות, ובמיוחד משימות התקפה — ומסגל להן עצמאות מבצעית מסוימת.

תכונות יחידות־הטנקים (ניידות, אש ושריון) מוצאות — כולן או מרביתן — את ביטויין המלא במהלך הקרב: מצד אחד בנועו, כסיוע־צמוד, בצותא עם יחידות־רגלים מיעד אל יעד; ומצד שני — בנצלן את הצלחת ההבקעה ובחדרן, תוך תמרון, אל עומק המרחב האופרטיבי של האויב.

בתנאי שימוש בנשק־גרעיני לא יתמעט תפקידן של עוצבות־השריון; היפוכו של דבר: הן תהוונה את כוח־המחץ העיקרי להבקעת מערכי־הגנה סדורים בעקבות מהלומות גרעיניות, לחדירה באיגודים גדולים אל עומק מרחב ההגנה ולהכרעה מהירה של הקרב.

חיל־הנדסה

בדיביזיות־הרגלים הסוביטית מצויים גדוד הנדסת־שדה דיביזיוני בן שלוש פלוגות ופלוגת־הנדסה אחת בכל חטיבת־רגלים, סך־הכל — שש פלוגות. יעודו העיקרי של חיל־הנדסה בהתקפה הוא פילוס דרכים ומעברים ליחידות רגלים,

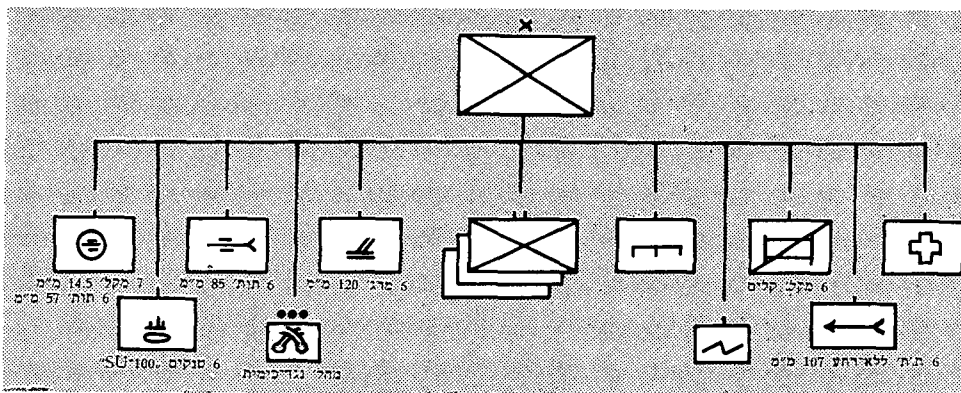
הרגלים. סיוע זה מתבטא בליווי צמוד לרגלים שבדרך הראשון; הטנקים נעים, בדרך־כלל, או לפני יחידת־הרגלים (אך לא יותר מ־200—400 מ' לפניה) או בחוץ שורותיה. במקרה שהשטח הנו קשה־למעבר או ממוקש בצפיפות רבה — ינועו הרגלים ראשונים. בצותא עם הפלסים מפלסים הם מעברים לכלי־הרכב המשוריינים, כשהטנקים מחפים באש על פעולתם. לאחר ההתגברות על המכשולים יקדמו שוב הטנקים את הרגלים.

הדיפת התקפות־הנגד. — רצוי להדגיש כי תפקיד ראשון במעלה של הטנקים הוא סיוע־צמוד לרגלים, תפקיד העולה בחשיבותו אף על זה של היותם משמשים כנשק נ"ט. להדיפת התקפות־נגד חזקות של שריון אויב, מפעילים הכוחות הסוביטיים את הטנקים בלי־תבונה כשאין תחת היד כלים נ"ט מספיקים. במקרה כזה נערכים הטנקים בתוך תבניות־הקרב של הרגלים וממציב־תנוחה הודפים יחד אתם את היריב. יחידות טנקים הנמצאות בדרג השני (עתודה) עשויות לקבל קו־הגנה עצמאיים להדיפת התקפות־הנגד; בתנאים אלה הן תוגברנה ביחידות־הנדסה, וכן תפעלנה בשיתוף־פעולה עם עתודות נ"ט, עתודות־הנדסה ניידות וכד'. ובמקביל לכך עשויות יחידות הטנקים גם להיות מופעלות כלפי האגף של כוחות האויב המנחיתים התקפות־נגד.

ניצול ההצלחה. — בדרך כלל, מביאה תכנית המבצע בחשבון הפעלת חלק מיחידות־הטנקים (התקניות או המסופחות) לניצול ההצלחה, לאחר שבירת ההתנגדות העיקרית של המגן. לעתים קרובות יוקם מראש במסגרת עוצבת־הרגלים התקופת צות־קרב משורין, שתפקידו אחר פריצת שני המערכים הראשונים, (או, במצבים ידועים, מערך אחד) — לעבור דרך תבניות־הקרב של יחידות־הרגלים ולחדור במהירות אל עומק ההגנה, כדי לתפוס שם יעד חיוני (או יעדים חיוניים) ולהחזיק בו עד שתגענה אליו יחידות־הרגלים. יעד כזה יכול להיות: מיצר, גשר־נהר, צומת דרכים חשובה, ראש־גשר מעבר למכשול מים וכד'. בדיביזיות־רגלים מוקם לשם

מִרְשָׁם מִס' 3.

מבנה של חטיבת־רגלים סוביטית, „רגם 1958"

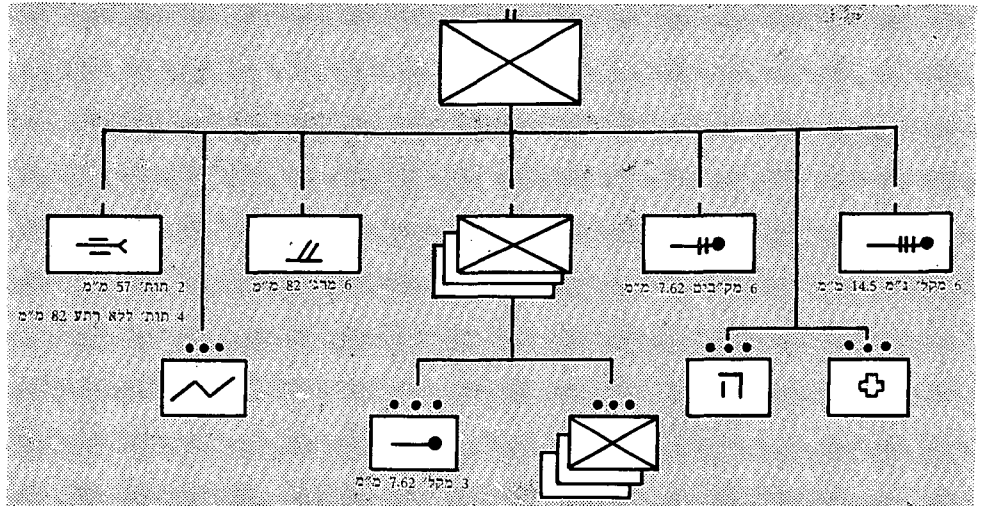
חימושה של חטיבת־הרגלים

24	מרגמות בנות 82 מ"מ	150	מקלעים קלים בני 7.62 מ"מ
16	תותחים ללא־רתע בני 82 מ"מ	24	מקלעים בינוניים בני 7.62 מ"מ
81	מטול־ירקותות כיתתיים	31	מקלעים כבדים נ"מ בני 14.5 מ"מ
6	תותחים נ"ט בני 85 מ"מ	6	תותחים נ"ט בני 57 מ"מ
	בעלי הנעה עצמית	6	בעלי הנעה עצמית
6	תותחים מתנייעים „SU-100" בני 100 מ"מ	8	תותחים נ"מ בני 57 מ"מ
6	תותחים ללא־רתע בני 107 מ"מ		
6	מרגמות בנות 120 מ"מ		

מרחש מס' 4.
מכנה של גדודי-רגלים
סובייטי „רגם 1958”

חימושו של גדודי-הרגלים

36	מקלעים קלים בני 7.62 מ"מ
6	מקלעים בינוניים בני 7.62 מ"מ
6	מקלעים כבדים נ"מ בני 14.5 מ"מ
2	תותחים נ"ט בעלי הנעה עצמית בני 57 מ"מ
6	מרגמות בנות 82 מ"מ
4	תותחים ללא-רתע בני 82 מ"מ
27	מטולי-רקטות כיתתיים

אם מתגלה צורך במעברים נוספים, או אם מסיבה כלשהי לא ניתן מספר מספיק של מעברים, מבצעות אותם יחידות ההנדסה בשלב ההכנה הארטיילרית. לפילוס מעבר אחד לכוח טנקים בשדה-מוקשים דרושה מחלקת-הנדסה אחת (3 כיתות); למעבר אחד בשביל פלוגת-רובאים — כיתת-הנדסה אחת. ניתן, איפוא, לחשב בקלות מה מספר יחידות-ההנדסה הדרור שות בדיביזיות-רגלים לפילוס המעברים: אם נניח שכל עוצבה ויחידה — הדיביזיה, החטיבה והגדוד, תוקפת בשני דרגים, הרי שבגזרה של דיביזיה תהיינה מצויות בדרג ראשון, בממוצע 8 פלוגות-רובאים, מכאן, שאם לכל פלוגת-רובאים מתקנים שני מעברים, דהיינו — 16 מעברים בחזית הדיביזיה, תהיינה דרושות לכך 16 כיתות הנדסה. נוסף על אלה יהיו דרושים 8 מעברים ל-8 כוחות-טנקים (המסיעים לחי"ר), אשר לשם פילוסם תהיינה דרושות 24 כיתות-הנדסה. יוצא, איפוא, כי יהיה צורך בכ-40 כיתות-הנדסה, כלומר 4-5 מכלל פלוגות, לפילוס המעברים בשדות-המוקשים בלבד. ואם מכלל שש פלוגות-ההנדסה התקניות מבצעות חמש רק את המעברים בשדה-המוקשים — כיצד תוכל הפלוגה היחידה הנותרת לשאת בעול ביצוע כל שאר המשימות? ומכאן מתבקשת המסקנה שהכרחי כי דיביזיות-הרגלים תוגבר בכוח נוסף של חיל-הנדסה.

יחידות חיל-ההנדסה הסוביטיות — חשיבותן בהתקפה רבה במיוחד. התפיסה לפיה נחשב חיל-ההנדסה לחיל קרבי באה לידי גילוי בהשתלבותו במאמץ-הלחימה של שאר החילות — בין בכיבוש מצודות, בהדיפת התקפות-נגד או בהתגברות על מכשולים טבעיים ועל הריסות שבערים ועל שריפות. בתנאי הפעלת הנשק הגרעיני מוטלות על יחידות חיל-ההנדסה, נוסף על כל תפקידי שתוארו, גם משימות טיהור של שטח נגוע.

על פירוט התפקידים הנ"ל ראה חוברת „מערכות” ק"ל, עמ' 66.

טנקים וארטיילריה, ונוסף על זה — השתתפות בהבטחת אגפי הכוח התוקף ובהדיפת התקפות-נגד.

תפקידיהן של יחידות-ההנדסה בהתקפה הם: סיור הנדסי; הכנת שטח-היערכות; פריצת שדות-מוקשים ומכשולים; השמדת ביצורים (כוחות הנדסה משתלבים בקבוצות-הסער בתפקידי הפיצוח של עמדות מבוצרות); פילוס מעברים; הקמת גשרים וסלילת דרכים; הספקת מים, הקמת מוצבי-פיקוד; סיוע להתבססות; סיוע להדיפת התקפות-הנגד (על-ידי הנחת מוקשים באורח מידי, תוך כדי מהלך הקרב גופו). לאור משימות אלו רואה תורת-הלחימה הסוביטית צורך בהגברה נוספת של יחידות ועוצבות רגלים בכוחות-ההנדסה: דיביזיות-הרגלים תוגבר, בדרך כלל, לפחות בגדוד הנדסת-שדה; ואם מחייבת תכנית המבצע צליחת מכשולי-מים — תסופחנה אליה בשלב זה גם יחידות-הנדסת-גישור.

כדוגמה לממדיו של סיוע-הנדסי כזה יכולה לשמש פרשת מבצע-ההתקפה של קורפוס-הרגלים ה-8, שתוארה ב„מערכות” חוברת קכ"א-קכ"ב. כזכור הוגבר קורפוס זה, נוסף על יחידות-ההנדסה התקניות, בשני גדודי הנדסת-שדה ובגדוד גשרים, שסופחו אליו מתוך גייסות הארמיה. יחד עם סיוע נוסף זה היו בכל קילומטר חזית שלוש פלוגות חיל-ההנדסה. יש להדגיש שבמלחמת-העולם השנייה הגיעה לעתים צפיפותן של יחידות חיל-ההנדסה עד ל-4-6 פלוגות לקילומטר אחד של חזית-התקפה.

פילוס המעברים בשדות-המוקשים שלפני מערך-ההגנה הראשי מבוצע על-ידי הפלסים בשעות הלילה שלפני ההתקפה. לכל פלוגת-רובאים, בגזרת התקפתה, מותקנים 2-3 מעברים ומהם אחד — לטנקים שבסיוע-הצמוד. בשלב ההכנה להתקפה מפולסים המעברים באמצעים „שקטים”, אך הארטיילריה מוכנה לתת חיפוי-אש למפלסים.

תורת-הלחימה הסוביטית מושתתת על ההנחה: אין חיל מסוים המכריע את מהלך הקרב; רק מאמץ משולב של כל החילות — תוך שימוש נכון בתכונות-הקרב של כל חיל וחיל ואיזון חולשותיו על-ידי סיועו של חיל אחר — מביא לנצחון בהתמודדות הניטשת בין צדדים יריבים. סוד מומחיותו של מפקד-הכוח — בניצול נכון של מכלול היתרונות הגלומים בחילות השונים, בהתאם לנדרש בשלבי הקרב השונים, תוך כיסוי מגבלותיהם.